

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЄЮ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Анотація

Метою статті є дослідження науково-прикладних засад формування механізму управління комерціалізацією інновацій аграрного сектору в Україні як напрямку підтримки його лідерських позицій на світовому ринку агропромислової продукції.

Наукова новизна. Запропоновано концептуальну модель механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі. Визначено складові організаційного забезпечення механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі та етапи його реалізації.

Висновки. Як свідчить практика, лише невелика частина інновацій трансформується в інноваційну продукцію та успішно комерціалізується шляхом її просування до зацікавлених груп споживачів. За результатами дослідження ідентифіковано проблеми комерціалізації інновацій в аграрному секторі та розроблено концептуальну схему механізму управління процесом комерціалізації.

Запропоновано концептуальну структуру механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі. Перспективною моделлю реалізації механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі є «*Quadruple Helix*» (вища освіта – бізнес – держава – інститути громадянського суспільства), яка орієнтована на комплексне управління інноваційною діяльністю, зокрема процесом формування, передачі та реалізації наукових розробок, створенням на їх основі наукомістких технологій. Тобто, реалізація зазначеної моделі може стати ефективним методом і механізмом втілення в життя пріоритетів науки і технологій. Для успішної реалізації механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі слід вирішити ряд комплексних проблем: інституційного характеру (вирішити питання нормативно-правового забезпечення щодо захисту прав інтелектуальної власності та комерціалізації інновацій); кадрового характеру (дефіцит або відсутність підготовлених кваліфікованих фахівців); фінансового характеру (нестача фінансування для проведення науково-дослідних робіт, придбання нового обладнання, недостатня кількість оборотних коштів тощо).

Визначено ключові етапи реалізації механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі: 1) визначення перспективних напрямів інноваційної, науково-технічної діяльності; 2) планування науково-дослідної діяльності; створення комерційно привабливої, конкурентної на ринку інноваційної, науково-технічної продукції; 3) управління в аграрному секторі з акцентом на реалізацію та комерціалізацію результатів досліджень; 4) захист прав інтелектуальної власності на результати досліджень, зареєстрованих у патентних відомствах; 5) отримання економічних та соціальних ефектів від комерціалізації інноваційних технологій в аграрному секторі.

Ключові слова: комерціалізація, інновації, аграрний сектор, механізм управління, результати наукових досліджень.

Shestakovska Tetiana L.,
Ph. D. in Economics,
Associate professor Department of
Accounting, Taxation and Audit
ORCID 0000-0002-8098-8439
Shestakovska27@gmail.com

**MECHANISM OF COMMERCIALIZATION OF INNOVATIONS
IN THE AGRICULTURAL SECTOR MANAGEMENT****Abstract**

The purpose of the study of scientific and applied principles of forming a mechanism for managing the commercialization of innovations in the agricultural sector in Ukraine, as a direction of support of its leadership positions in the world market of agro-industrial products.

Scientific novelty. The conceptual model of the mechanism of management of commercialization of innovations in the agrarian sector is proposed. The components of organizational support of the mechanism of management of commercialization of innovations in the agrarian sector and stages of its implementation are determined.

Conclusions. Consequently, as practice shows, only a small part of innovation is transformed into innovative products and is successfully monetized through its advancement to interested consumer groups. Identified problems of commercialization of innovations in the agricultural sector and the conceptual scheme of the mechanism for managing the commercialization process has been developed.

The conceptual structure of the mechanism of management of commercialization of innovations in the agrarian sector is proposed. A promising model for implementing the mechanism for managing commercialization of innovations in the agricultural sector is «Quadruple Helix» (higher education - business-state - institutes of civil society), which is focused on integrated management of innovation activity, in particular, the process of formation, transfer and realization of scientific developments, creation on their based on high-tech technologies. That is, the implementation of this model can become an effective method and mechanism for the implementation of the priorities of science and technology. In order to successfully implement the mechanism for managing the commercialization of innovations in the agrarian sector, a number of complex problems should be solved: institutional (solving the issue of normative legal support for the protection of intellectual property rights and commercialization of innovations); personnel character (shortage or lack of trained qualified specialists); financial nature (lack of funding for research, acquisition of new equipment, insufficient working capital, etc.).

The key stages of realization of mechanism of management mechanism for commercialization of innovations in the agrarian sector are defined: 1) identification of perspective directions of innovation, scientific and technical activity; 2) planning of research activities; creation of commercially attractive, competitive in the market of innovative, scientific and technical products; 3) management in the agrarian sector with an emphasis on the implementation and commercialization of research results; 4) protection of intellectual property rights to research results registered with patent offices; 5) obtaining economic and social effects from the commercialization of innovative technologies in the agrarian sector.

Key words: commercialization, innovation, agrarian sector, management mechanism, results of scientific research.

Постановка проблеми. Управління процесом комерціалізації інновацій – невід’ємна частина господарської діяльності аграрного сектору, яка є індикатором розвитку, включаючи нові підходи до вирішення звичних виробничих завдань. Оптимальне поєднання виробничої та інноваційної діяльності дає змогу не лише постійно вдосконалювати виробничий процес і продукцію, а й діяти на випередження, виявляти нові перспективні напрями чи форми бізнесу, диверсифікувати діяльність із метою задоволення мінливих суспільних потреб.

Аграрний сектор у сучасних умовах постає перед необхідністю оновлення товарного асортименту, покращення споживчих параметрів продукції, техніко-технологічної модернізації, удосконалення механізму управління, пошуку інноваційних рішень щодо забезпечення розвитку лідерських якостей тощо. Такі трансформації спрямовані насамперед на оптимізацію витрат, більш якісне задоволення потреб споживачів, стабілізацію фінансового стану, формування конкурентних переваг, утримання ринкових позицій. У таких умовах виникає необхідність

реалізовувати ефективну комерціалізацію інновацій агропромислового сектору на засадах використання найдієвіших форм та методів з урахуванням потреб ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У працях вітчизняних вчених-економістів, присвячених проблемам комерціалізації інновацій в аграрному секторі, більшою мірою досліджується стан речей, що склався в цій сфері, меншою мірою – надаються пропозиції з її удосконалення. Зокрема, більшість науковців вважає, що комерціалізація – це набір певних дій та відносин у процесі перетворення наукових досліджень у товар. Зарубіжні автори Г. Маркман, Д. Зігель, М. Райт процес комерціалізації вважають певною екосистемою, яка є ринком і включає набір складових, що беруть участь у процесі комерціалізації. Е. Маккой, Р. Бадінілі, К. Коебель, В. Табет приєднуються до думки, що процес комерціалізації – це процес прийняття рішень та відповідних дій для перетворення інноваційного продукту від ідеї і до ринку. Автори зазначають, що часто процес комерціалізації стосується меж розвитку нового продукту, а не його експансії [1–3]. А. Пушкарєнко в контексті інноваційної діяльності науково-освітнянських установ трактує комерціалізацію як модернізацію результатів науково-дослідних робіт щодо конкретного споживача з метою виведення їх на ринок. Автор констатує, що створення інноваційної розробки не обов'язково передбачає отримання одразу комерційного товару. Для цього необхідне залучення третьої сторони, яка професійно займається комерціалізацією інновацій [4].

Управлінські аспекти інноваційного розвитку та комерціалізації інновацій розроблялися у працях таких вчених, як: Базилевич В. Д., Павленко В. Г., Мищак І. М., Прохоров А. Н., Боголіб Т. М., Саміло А. В., Повстин О. В., Купчак М. Я., Гришова І. Ю. та ін. [1–15].

Незважаючи на широкий спектр напрямів дослідження особливостей комерціалізації інновацій, у працях зазначених учених практично не знайшли відображення питання функціонування механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрній сфері та належного організаційного забезпечення.

Метою статті є дослідження науково-прикладних засад формування механізму управління комерціалізацією інновацій

аграрного сектору в Україні як напрямку підтримки його лідерських позицій на світовому ринку агропромислової продукції.

Виклад основного матеріалу. Стратегічне управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі націлене на реалізацію масштабних інноваційних проектів та визначає основні напрями в науково-технічній і виробничій діяльності аграрного сектору у сферах розроблення і впровадження інноваційної продукції, залучення у виробничу діяльність нових ресурсів і технологій, освоєння нових методів організації виробництва. Засобами реалізації таких завдань є плани і програми інноваційної діяльності; розробка ефективних організаційних форм та механізмів управління. Плани і програми інноваційної діяльності складають на основі ретельного вивчення таких чинників зовнішнього середовища, як економічні, науково-технологічні, демографічні, екологічні, рівень конкуренції в галузі тощо.

Оперативне управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі полягає у складанні календарних планів-графіків виконання робіт і контролюванні їх виконання; вивченні економічних, організаційно-управлінських, соціально-психологічних факторів, що впливають на здатність галузі здійснювати інноваційну діяльність. Ефективна система стимулювання інноваційної діяльності забезпечує зміщення акцентів у системі мотивації персоналу: від простої соціалізації та прагнення задовольнити матеріальні процеси – до реалізації власних здібностей через участь у проекті, здобуття визнання завдяки його успішному впровадженню тощо.

Високий рівень інноваційної активності суб'єктів аграрного сектору створює передумови для формування нових конкурентних переваг, підвищення інвестиційної привабливості, розширює можливості щодо виходу на нові ринки, є імпульсом для забезпечення прогресивного розвитку. Комерціалізація інновацій аграрного сектору є механізмом створення ринкових товарів із результатів інтелектуальної сфери діяльності. Значна кількість як фундаментальних, так і прикладних відкриттів залишається лише на стадії розроблення. Причиною цього може бути не лише відсутність коштів, але і невміння правильно здійснити комерціалізацію інновації, технології чи ідеї. Отже, зна-

чення та необхідність процесу комерціалізації є очевидним [2–6].

Незважаючи на невідворотність процесів посилення залежності успіхів агровиробників від інноваційності агробізнесу, на практиці у вітчизняному агропромисловому секторі темпи продукування і впровадження інновацій залишаються низькими. Порівняно з показником 1995 р., кількість інноваційних підприємств у промисловості знизилась на 63 %. Так, у 2016 р. інноваційну діяльність в агропромисловому секторі здійснюва-

ли 735 підприємств (Табл. 1), що становило 16,6 % від загальної кількості підприємств галузі по Україні та 20,8 % від загальної кількості підприємств, які провадили інноваційну діяльність. Із них найбільше підприємств були зайняті такими видами інноваційної діяльності, як придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (61,1 % від загальної кількості інноваційних підприємств, зайнятих виробництвом харчових продуктів); навчання та підготовка персоналу (24,4 %); інші роботи (5,5 %) [8–9].

Таблиця 1

Перспективи та результати комерціалізації інновацій в аграрному секторі України

Показники	Кількість агропромислових підприємств, які впроваджували інновації, од.	Питома вага агропромислових підприємств, які впроваджували інновації, %	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	Кількість освоєних інноваційних видів продукції, од.	Кількість впровадження нових технологічних процесів, од.	
					Всього	У т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі
1995	2002	22,9	-	11472	2936	1044
2000	1491	14,8	-	15323	1403	430
2001	1503	14,3	6,8	19484	1421	469
2002	1506	14,6	7,0	22847	1142	430
2003	1120	11,5	5,6	7416	1482	606
2004	958	10,0	5,8	3977	1727	645
2005	810	8,2	6,5	3152	1808	690
2006	999	10,0	6,7	2408	1145	424
2007	1186	11,5	6,7	2526	1419	634
2008	1160	10,8	5,9	2466	1647	680
2009	1180	10,7	4,8	2685	1893	753
2010	1217	11,5	3,8	2408	2043	479
2011	1327	12,8	3,8	3238	2510	517
2012	1371	13,6	3,3	3403	2188	554
2013	1312	13,6	3,3	3138	1576	502
2014	1208	12,1	2,5	3661	1743	447
2015	723	15,2	1,4	3136	1217	458
2016	735	16,6	-	4139	3489	748
2017	-	14,3	-	2387	1831	611

Незважаючи на відсутнє, на перший погляд, зростання кількості найменувань інноваційних видів продукції, впроваджених підприємствами у галузі виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, частка таких продуктів у питомій вазі всієї запропонованої в аграрному секторі інноваційної продукції знизилася. Крім того, у 2017 р. нові машини, устаткування, апарати, прилади не

перевищували 3,6 % у питомій вазі інноваційної продукції, із них принципово нових на ринку взагалі не пропонувалося, що є неприпустимим, враховуючи стан зношеності сільськогосподарської техніки в Україні.

Українська інфраструктура підтримки інновацій та аграрного бізнесу не має достатніх внутрішніх зв'язків, якщо порівнювати її із західними аналогами, оскільки рідко

виступає ініціатором таких відносин. Останні дослідження показали, що в Україні існує **147** організацій, зайнятих у сфері інфраструктури інновацій. Сюди входять **16** технопарків та **24** інноваційних бізнес-інкубатори. Недостатня комерціалізація результатів наукових досліджень – це ахілесова п'ята національного інноваційного середовища. На сьогодні не існує адекватних механізмів брокерства трансферу технологій, ані структур, які оцінюють, обліковують та співвідносять потреби у технологіях із надлишком постачальників технологій та їх споживачами.

У **2012** р. створено першу в Україні технологічну платформу УНТП «Агропродовольча» для зміцнення інноваційного потенціалу та забезпечення ефективності інвестицій в аграрні наукові дослідження. Одним із завдань УНТП «Агропродовольча» є застосування дієвого інструменту щодо зміцнення інноваційного потенціалу малого та середнього бізнесу, зокрема через їх залучення до виконання Європейських програм з науково-технічного співробітництва. УНТП «Агропродовольча» є офіційним партнером мережі Європейської технологічної платформи «Їжа для життя». Тобто, національна платформа ефективно інтегрована у стратегічно сфокусовані, транснаціональні спільні дослідження аграрного сектору, ринкової поведінки споживачів та контролю за ланцюгом харчування. Такий методологічний підхід активізує вітчизняний агробізнес до розробки та виробництва нових інноваційних продуктів і спільно з європейськими партнерами впливатиме на позитивні зміни у режимі харчування та харчової поведінки пересічного українця, що сприятиме продовженню тривалості здорового життя як однієї з ключових суспільних потреб сучасності [5–8].

Однак в Україні через значний формалізм, бюрократичні, соціально-економічні та нормативно-правові перешкоди функціонуван-

ня механізму управління комерціалізацією інновацій відбувається шляхом найменшого супротиву. Наразі кількість зареєстрованих винаходів є значно меншою за кількість заявок на корисні моделі, які є простішими в оформленні та виконанні, але й значно нижчими в плані комерційної віддачі. За **2011 – 2016** роки усіма вітчизняними закладами освіти та науки було отримано більше **36** тис. патентів на винаходи та корисні моделі, однак винаходи складають лише **5,5** тис. На першому місці – Національний університет харчових технологій (за останні **5** років зареєстровано **462** винаходи). Друге місце належить Національному університету біоресурсів і природокористування України (**249** винаходів) [9–10].

Ключовою проблемою налагодження ефективного механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі є недостатній рівень підтримки зі сторони держави. В Україні здійснені перші кроки до формування дієвих механізмів співробітництва науки та аграрного бізнесу. Так, Київський національний університет імені Тараса Шевченка з метою налагодження ефективної роботи із зовнішнім, перш за все європейським, ринками технологій із червня **2011** р. став членом Консорціуму EEN-Ukraine. У рамках цієї співпраці він представляє кращі українські інноваційні розробки в Мережі європейських підприємств (EEN), яка є одним із ключових європейських інструментів по встановленню контактів між результатами наукових досліджень та бізнесом. Нині університет розмістив **32** пропозиції (**21** власну й **11** від інших закладів освіти та НАН України), що становить близько **50 %** проектів, представлених у мережі EEN. Однак країні ще є куди прагнути, адже порівняно з іншими державами ці результати є досить низькими (Табл. 2).

Таблиця 2

Представлені профілі в базі EEN (комерційні пропозиції, бізнес-запити технологічні запити) за 2016 рік

	Україна	Швеція	Франція	Німеччина	Польща	Великобританія
Всього в базі	52	164	607	615	770	943
Бізнес-пропозиції	17	88	339	289	589	638

* Джерело: [10–11]

Отже, в Україні є всі підстави для розвитку механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі, але при цьому необхідно враховувати відсутність зв'язків між науково-освітньою сферою, аграрним бізнесом, владою і суспільством. Нами запропоновано розглядати механізм управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі як сукупність елементів організаційної структури і комплексу економічних, управлінських, мотиваційних та інших методів, правил, процедур, які забезпечуються трьома функціональними напрямками: ресурсним, комерційним і напрямком стратегічного планування процесу комерціалізації інновацій. Тобто, першою найважливішою

функцією слід вважати функцію управління ресурсами. Комерційний напрям забезпечується, на наш погляд, трьома функціями: маркетингу (просування результатів наукових досліджень на ринок), функцією правового захисту і функцією інформаційного забезпечення діяльності по комерціалізації інновацій в аграрному секторі. Третій напрямок забезпечується функцією стратегічного планування (стратегічного менеджменту).

За результатами аналізу *Таблиці 3* можна виділити рівень організаційного забезпечення, механізм прийняття рішень, ступінь участі бізнесу та суспільства в інноваційній діяльності та комерціалізації інновацій.

Таблиця 3

Організаційне забезпечення механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі

Особливості організаційного забезпечення	Механізм прийняття рішень
Забезпеченість науковим потенціалом	1. Розвиток фундаментальних і прикладних досліджень. 2. Активізація діяльності інноваційних структур. 3. Наявність бізнес-структур
Об'єднання науки та виробництва	1. Становлення та розвиток інноваційних структур, які орієнтуються на особливості та потреби виробництва й ринку (спін-офф-фірми, агротехнологічні платформи)
Підтримка державою інноваційних пропозицій	1. Державна підтримка щодо обміну кадрів. 2. Наукові інститути діючих фірм та державні наукові, освітні установи. 3. Флормування кластерної мережі для забезпечення реалізації державно-приватного співробітництва. 4. Державні програми реалізації кластерних пропозицій, направлених на вдосконалення і підвищення надійності й гнучкості інноваційної діяльності
Оцінка результативних інноваційних розробок для комерціалізації	1. Розвиток комплексних механізмів інноваційного посередництва між державою, науково-освітнім сектором, аграрним бізнесом щодо організації трансферу технологій

* Джерело: систематизовано автором на основі [12–13]

До економічних проблем комерціалізації інновацій в аграрному секторі варто віднести такі: труднощі з бухгалтерським обліком патентів та інших охоронних документів, створених за бюджетні кошти; відсутність ефективного правового механізму фінансування інноваційних проектів; необхідність фахової підготовки спеціалістів з інноваційного менеджменту, захисту прав інтелектуальної власності, трансферу технологій у реальний сектор економіки, маркетингу і комерціалізації результатів наукових досліджень у промисловості та ін. Особливої уваги

потребує проблема наявності «розриву» між суб'єктами секторів вищої освіти, аграрного сектору, держави та суспільства («**Quadruple Helix**»), що може бути мінімізованою за рахунок імплементації механізму комерціалізації інновацій в аграрному секторі (рис. 1).

На рівні держави необхідно приймати законодавчі акти, визначати пріоритети науки і техніки, технологій, розробляти форсайт-проекти, концепції науки, науково-технічні програми, дорожні карти тощо. На рівні бізнесу необхідно: розробляти базові моделі розвитку малого і великого бізнесу;

здійснення кооперації малого, середнього та великого бізнесу; розміщення замовлень; формування нових структур і т.д. На рівні закладу вищої освіти передбачається: проведення координації діяльності закладів вищої освіти, науково-дослідних інститутів; формування технопарків та малих інноваційних підприємств; проведення фундаментальних наукових досліджень та експериментальних апробацій їх результатів у технопарках. Громадськість формує різні запити на товари і послуги та інші потреби суспільства аж до індивідуальних замовлень фізичних і юридичних осіб.

До основних функціональних елементів механізму комерціалізації інновацій в аграрному секторі пропонуємо відносити:

1) управління ресурсами; 2) правовий захист результатів наукових досліджень; 3) просування результатів наукового дослідження на ринок; 4) інформаційне забезпечення; 5) стратегічне планування розвитку аграрного сектору [14–16].

Незважаючи на об'єктивну затребуваність інновацій в аграрній економіці, обґрунтовану динамічним розвитком світових аграрних ринків, зростанням попиту на високоякісну аграрну продукцію та, водночас, катастрофічним темпом деградації вітчизняного активу матеріальних ресурсів, процеси комерціалізації інновацій суб'єктами аграрного сектору переважно «законсервовані» у примітивному стані.

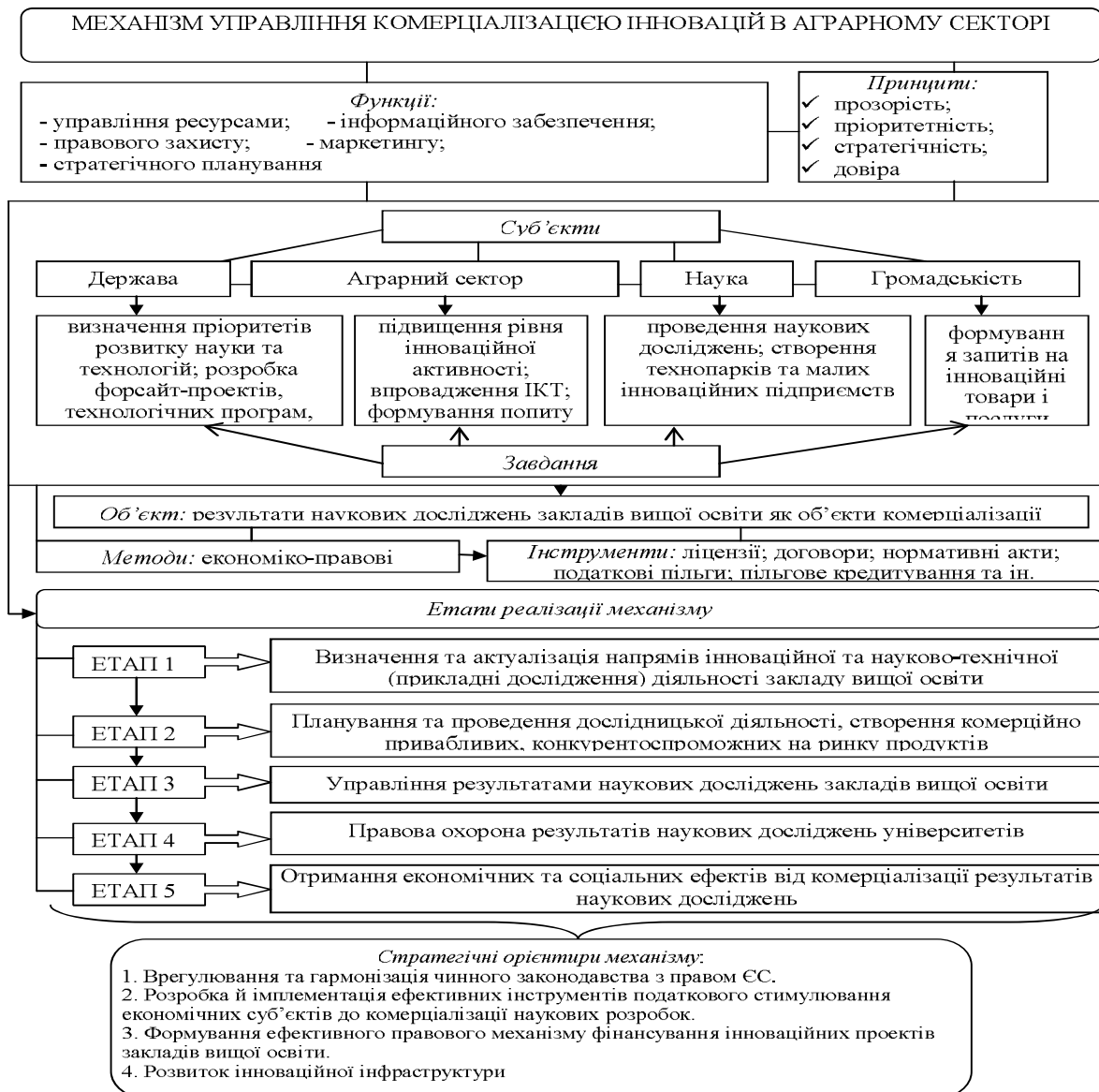

Рис. 1. Схема механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі

* Джерело: складено автором

На нашу думку, доцільним є виокремлення п'яти логічно взаємопов'язаних етапів реалізації пропонованого механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі:

I етап – врахування інституційних, науково-технічних та фінансово-економічних факторів впливу на комерціалізаційні процеси; виявлення ринкових потреб та узгодження їх з особливостями діяльності суб'єктів господарювання; об'єктивна оцінка наявних науково-технічних ресурсів та їх комерційної привабливості; визначення потенційних джерел фінансування науково-дослідної діяльності;

II етап – проведення маркетингових досліджень; попередній вибір способів комерціалізації запланованих результатів наукових досліджень; попередня оцінка комерційного потенціалу наукових розробок; визначення доступних джерел фінансування; пошук потенційних замовників; організація і реалізація дослідницького процесу; обґрунтування пріоритетів наукових досліджень;

III етап – облік та інвентаризація результатів наукових досліджень; технічний, економічний та комерційний аудит; класифікація результатів наукових досліджень за критеріями новизни, конкурентоспроможності, комерційного потенціалу та способів комерціалізації; урегулювання відносин з авторами, замовниками та партнерами щодо прав на використання результатів наукових досліджень в аграрному виробництві;

IV етап – забезпечення правової охорони результатів наукових досліджень, патентування винаходів і розробок у національних та зарубіжних патентних відомствах; підтримка чинності патентів;

V етап – вибір способу передачі прав на результати інноваційної діяльності; власне сам процес комерціалізації; отримання доходу та соціальних ефектів від реалізації механізму.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє дійти висновків про актуальність активізації процесів комерціалізації інновацій в аграрному секторі. Імплементация інноваційних наукових розробок в аграрному секторі спроможна забезпечити інноваційний розвиток країни та підвищити рівень її конкурентоспроможності на світовому рівні. Реалізація комерціалізаційних процесів в Украї-

ні стикається з низкою проблем ендогенного характеру, обумовлених недосконалістю чинного законодавства, декларативним характером та неузгодженістю деяких нормативних положень, нерозвиненістю моделей фінансування інноваційних проектів, недосконалістю податкового стимулювання суб'єктів аграрного бізнесу до науково-дослідної й інноваційної діяльності; відсутністю дієвого механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі.

За результатами дослідження запропоновано концептуальну структуру механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі. Перспективною моделлю реалізації механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі є «**Quadruple Helix**» (вища освіта – бізнес – держава – інститути громадянського суспільства), яка орієнтована на комплексне управління інноваційною діяльністю, зокрема процесом формування, передачі і реалізації наукових розробок, створенням на їх основі наукомістких технологій. Тобто, реалізація зазначеної моделі може стати ефективним методом і механізмом втілення в життя пріоритетів науки і технологій. Для успішної реалізації механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі слід вирішити ряд комплексних проблем: інституційного характеру (вирішити питання нормативно-правового забезпечення щодо захисту прав інтелектуальної власності та комерціалізації інновацій); кадрового характеру (дефіцит або відсутність підготовлених кваліфікованих фахівців); фінансового характеру (нестача фінансування для проведення науково-дослідних робіт, придбання нового обладнання, недостатня кількість оборотних коштів тощо).

Виділено ключові етапи реалізації механізму управління комерціалізацією інновацій в аграрному секторі: 1) визначення перспективних напрямів інноваційної, науково-технічної діяльності; 2) планування науково-дослідної діяльності; створення комерційно привабливої, конкурентної на ринку інноваційної, науково-технічної продукції; 3) управління в аграрному секторі з акцентом на реалізацію та комерціалізацію результатів досліджень; 4) захист прав інтелектуальної власності, зареєстрованих у патентних відомствах; 5) отримання економічних

та соціальних ефектів від комерціалізації інноваційних технологій в аграрному секторі.

Список використаних джерел:

1. Павленко В. Г. Зарубежный опыт коммерциализации интеллектуальной собственности. *Человек. Сообщество. Управление*. 2010. № 1. С. 134–141.

2. Мазур І. Комерціалізація наукових розробок як фактор конкурентного розвитку підприємництва. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 148. С. 245–251.

3. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: [підручник]; 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2014. 671 с.

4. Прохоров А. Н. Зарубежный опыт процесса коммерциализации интеллектуальной собственности. *Вестник Тюменского гос. ун-та*. 2011. № 11. С. 66–70.

5. Боголіб Т. М. Комерціалізація наукових розробок університетів. *Економіка України*. 2014. № 1(618). С. 33–50.

6. Методичні рекомендації з комерціалізації розробок, створених в результаті науково-технічної діяльності: затв. наказом Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації від 13 вересня 2010 р. №18. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN58763.html

7. Саміло А. В., Повстин О. В., Купчак М. Я. Теоретичні засади комерціалізації результатів науково-технічної діяльності державної служби України з надзвичайних ситуацій. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2013. № 7. С. 285–290.

8. Statistical information: innovative activity. State Service of Statistics of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.go.ua>

9. Capital investment in agriculture in 2017 see Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine 2018 available at: URL: <http://www.minagro.gov.ua/en/node/25504>

10. Європейська мережа підприємств (EEN). URL: ucci.org.ua

11. Національна мережа трансферу технологій. URL: <http://www.nttn.org.ua/?idm=1&lng=1&idc=1>

12. Kholiavko N. Theoretical and Applied Aspects of Commercialization of Research Results in the Conditions of Information Economics. Ukraine – EU. Innovations in Education, Technology, Business and Law: collection of

international scientific papers. Chernihiv: CNUT, 2018. P. 169–172.

13. Gryshova I., Shestakovska T. FinTech business and prospects of its development in the context of legalizing the cryptocurrency in Ukraine. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2018. No 5. P. 77–89.

14. Shestakovska T., Durglishvili N., Kushnir S. Competitiveness of the agrarian business in the context of maintenance of leadership positions on the market. In: Strielkowski, W. (ed.). Proceedings of the 2nd International Conference on Social, Economic and Academic Leadership (ICSEAL 2018), Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 2018. ol. 217, p. 177–184. doi:10.2991/icseal-18.2018.26

15. Myshchak, I. (2018). Проблеми і перспективи законодавчого забезпечення інноваційного розвитку в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 6. С. 34–43. <https://doi.org/10.32886/instzak.2018.06.05>

16. Gryshova I. Yu., Shestakovska T. L., Glushko O. V. The economic measurement of convergence of institutional impact on the sustainability of development. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2017. 4: 75–80.

References:

1. Pavlenko, V. G. (2010). Foreign experience of commercialization of intellectual property. *Human. Community. Control*, 1, 134–141 [in Russian].

2. Mazur, I. (2013). Commercialization of scientific elaborations as a factor of competitive development of entrepreneurship. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 148, 245–251 [in Ukrainian].

3. Bazilevich, V. D. (2014). *Intellectual Property*. [Tutorial]; 3rd issue, reworked. and complemented K.: Knowledge [in Ukrainian].

4. Prokhorov, A. N. (2011). Foreign experience of the process of commercialization of intellectual property. *Bulletin of the Tyumen State University*, 11, 66–70 [in Russian].

5. Bogolib, T. M. (2014). Commercialization of scientific elaborations of universities. *Ukraine's economy*, 1 (618), 33–50 [in Ukrainian].

6. Methodological recommendations on the commercialization of elaborations, created as

a result of scientific and technical activity: approved by the order of the State Committee of Ukraine on Science, Innovation and Informatization of September 13, 2010. № 18. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN58763.html

7. Samilo, A. V, Povstyn, O. V, Kupchak, M. Ya. (2013). Theoretical bases of commercialization of the results of scientific and technical activity of the civil service of Ukraine for emergency situations. *Visnyk of the Lviv State University of Life Safety*, 7, 285–290 [in Ukrainian].

8. Statistical information: innovative activity. State Service of Statistics of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.go.ua> (Last accessed: 01.02.2019) [in Ukrainian].

9. Capital investment in agriculture in 2017 see Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine 2018 available at: URL: <http://http://www.minagro.gov.ua/en/node/25504> (Last accessed: 01.02.2019) [in Ukrainian].

10. European Network of Enterprises (EEN). URL: ucci.org.ua

11. National technology transfer network. URL: <http://www.nttn.org.ua/?idm=1&lng=1&idc=1> (Last accessed: 01.02.2019).

12. Kholiavko, N. (2018) Theoretical and Applied Aspects of Commercialization of Research Results in the Conditions of Information Economics. Ukraine – EU. *Innovations in Educati-*

on, Technology, Business and Law: collection of international scientific papers. Chernihiv: CNUT, 169-172 [in Ukrainian].

13. Gryshova, I., Shestakovska, T. (2018). FinTech business and prospects of its development in the context of legalizing the cryptocurrency in Ukraine. *The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 5, 77–89 [in Ukrainian].

14. Shestakovska, T., Durglishvili, N., Kushnir, S. (2018) Competitiveness of the agrarian business in the context of maintenance of leadership positions on the market. In: *Strielkowski, W. (ed.). Proceedings of the 2nd International Conference on Social, Economic and Academic Leadership (ICSEAL 2018), Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, vol. 217, 177–184. doi:10.2991/icseal-18.2018.26 [in Ukrainian].

15. Myshchak, I. (2018). Problems and prospects of legislative support of innovation development in Ukraine. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 6, 34–43. <https://doi.org/10.32886/instzak.2018.06.05> [in Ukrainian].

16. Gryshova, I. Yu., Shestakovska, T. L., Glushko, O. V. (2017). The economic measurement of convergence of institutional impact on the sustainability of development. *The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 4, 75–80 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18 березня 2019 р.